

južnem in zapadnem Slovenskem: Sva širajala (šrajala) t. j. govorila, menila sva se, ne ravno vpila; pridi k meni drevi, bova malo širajala i. t. d. Pisati se ima prav za prav širajati, širajar, širaj, šraj pa je kakor vsok n. visok, srov n. sirov, scer n. sicer i. t. d. (cf. Šraj, Šrajka, Šrajar pa Schrey, Schreyer)!

Kaj si učitelja dopisujeta.

Nikar ne zameri, da nisem na Tvoje poslednje pismo tako hitro odgovoril, kakor si znabiti pričakoval; le pomisli, kako dolgo sem jaz čakal Tvojega pisma!

Da, čudne reči mi pišeš v svojem poslednjem listu. To-žiš mi, da vaši otroci le zavoljo keršanskega nauka hodijo v šolo za druge šolske predmete se pa ničesar ne zmenijo; tudi pripoveduješ, da je šola v Ravnodolu poprej lepo napredovala, sedaj pa hira. Poslednjič pristaviš, da so tega krivi duhovski in deželski predniki šol. Mogoče! — mogoče pa tudi, da mi nisi povedal vseh okolnost, ktere to reč vzrokujejo; ako se okolnosti spremené, se spremení tudi djanje.

Ko bi se vse na tanko spolnovalo, kar ukazuje slavna vlada in preč. škofijstvo naroča zastran šol, bi bile gotovo vse šole v naj boljšem stanu. Koliko dobrih, resnično koristnih ukazov ostane na popirji, ker nikogar ni, da bi jim vdihnil življenje! koliko se pa tudi spolnuje, kar nasvetova preč. škofijstvo! Prijatelj Istinovič mi je pravil, da šolski predstojnik v njegovi fari šolske ukaze z nejevoljo odbacne, rekoč: „Kaj to mene briga“, ter jih še prebrati noče. Neprijatelj šol iz med učenih stanov tedaj iz vradniškega ali duhovskega stanu so ali iz samopašnosti in vnemarnosti. Prav podobni so tistim porednim fantalinom v moji šoli, kedar jih namreč dobro okregam in ozmerjam zavoljo njih lenobe in zanikernosti, molčé, kakor da bi jim jezik zmerznil, odhajaje pa se posmehujejo, rekoč: „No, dobre smo slišali, sedaj bo pa že en čas mir, dokler se zopet učeniku ne bo zljubilo nas ozmerjati“. Ravno tako delajo nekteri gospodje bodi si svetni ali duhovni, kedar jih njih predniki kaj bolj terdo poprimejo: „Pa še ta sitna šola, kakor da bi mi družega posla ne imeli, kakor poslušati, kaj nam siten učiteljček zmirom čveka, naj p. . . vzame njega in njegovo šolo. Pa že sopot ukaz od deželne vlade. Pa saj se ne mudi, bom že; učitelj naj pa poterpi, vesel naj bo, da ga

imamo. Škofijstvo lahko priporoča in svetuje, saj ne vé, kako je pri nas. Pa kaj zato, jaz že vem, kaj mi je storiti“.

Drugi neprijatli šol pa modrujejo: „Za kmeta je naj bolj motika in sekira. Delati, delati! učenih ljudi je že tako preveč na svetu“. Takošne bi le vprašal, ali je znanje človeku dobro in koristno, ali mu je škodljivo. Če je dobro in koristno, zakaj bi ga ne privoščili tudi nizkim stanovom, če je pa škodljivo in pogubljivo, kakor je Rousseau terdil, tako je pa človeštvo zgubljeno, zanj ni druge pomoči, kakor da odpravite šole, zaveržete vso učenost in umetnost, in da greste zopet v gojzd in jeste želod in oblačite se z medvedovo kožo, kakor naši prednamci.

Pa porečeš tega te nisem vprašal. — Pa glej, če ti to prevdariš, tako boš ljudi, dasiravno morda preklano suknjo nosijo, pa šole ne podpirajo, miloval ali pa zaničeval. Prav prijazno ti pa svetujem, da nikar ne bodi prenagel in preveč nesterpen, da reči ne pohujšaš, ko jo misliš popraviti. Pride čas, pridejo okoliščnosti, v kateri, boš mogel svoje serce prav izprazniti, dotlej pa molči, nikar ne pripoveduj, kako te tako ravnanje boli ljudi, kateri Ti pomagati ne morejo. Domač pregovor pravi: „Gospod je nad gospodom; nad vsemi je pa Bog v nebesih“. Sicer pa tudi jaz mislim, da Ti ne smeš molčati, kedar se šola samopašno spodkopuje; tudi Tebe zadene nekoliko krivice, če ne za drugo tako vendar zato, ker si molčal.

Žalostne so res Tvoje zadeve, pa vendar ne obupaj in serčnosti ne zgubi, sčasoma se more vender le poravnati, v teh okoliščinah pa pokaži, da si mož, kateri se tudi zopernost ne prestraši, kateri sam nad sabo gospoduje tako, da molči in govori o svojem času. Upam pa, da mi boš v prihodnjič bolj veselih novic pisal iz svojega kraja.

Tvoj

Svetoslav.

Novice.

Iz pod Ljubelja na Gorenškem. (Konec). Ali se pa tudi ravna povsod postavno? Kakor slišim, ne! Da je temu res taka, zavernem te na razpis sl. c. k. državnega ministerstva od 5. jun. 1864, v katerem zahteva sl. ministerstvo, da se nedeljski ponavljavni šoli odločijo dve uri. Ravno tako, da se tudi vpeljejo ponavljavne nedeljske šole za dekleta. Ali je ta zaukaz že povsod v življenje